

Isticanjem nekih od tih činilaca, odnosno nekih aspekata i područja njihovog ispoljavanja, pokušao sam istovremeno ukazati i na neke nove sadržaje, međusobne odnose i značenja bitnih konstituenti teorije operacije, ali razume se, ne s pretenzijom kompleksne obrade, već više radi ukazivanja na aktuelnost pitanja i potrebu da se njihovom izučavanju, teorijskoj razradi i oblikovanju pride orgazovanije. U tom pogledu naš časopis može mnogo učiniti.

IVAN MILANOVIĆ

Neki teorijski problemi taktike

Nesumnjivo da »Vojno delo« ima veliki značaj za razvoj naše koncepcije opštenarodne odbrane, a poznati su njegov doprinos, mesto i uloga u osmišljavanju i sagledavanju vojnoteorijske misli za starešinski sastav oružanih snaga. No, sa stanovišta usvojenih doktrinarnih stavova i načela kao i usvojenih koncepcijskih rešenja, časopis postaje sve više potreba svih društveno-političkih struktura, pa gotovo i svakog radnog čoveka i građanina. Imajući sve to u vidu, naravno sve značajniju ulogu ne samo »Vojnog dela« već i drugih vojnih časopisa, postavlja se pitanje u kom je obimu »Vojno delo« doprinelo teorijskoj razradi taktike koja je najbliža najvećem broju starešina.

Bez pretenzija da ulazim u suštinsku analizu i kritičke sudove, ipak se može zaključiti da je »Vojno delo« po sadržaju najčešće objavljivalo onu tematiku (vojno-političku, ekonomsko-političku i sl.) koja je van domašaja taktike i njenih problema. Međutim, ne bi se moglo reći da je taktika potpuno potisnuta sa stranica časopisa, ali sigurno da bi trebalo i moralo znatno više i ovu disciplinu teorijski više razmatrati. Može se pretpostaviti da je, možda, to jedini ili osnovni razlog što mlađe starešine redovno ne prate časopis u većem broju i s više interesovanja. Nije, svakako, razlog samo u tome što se u časopisu tretira ova ili ona tematika, nego pre svega, što su te starešine inače preokupirane svakodnevnim praktičnim

radom, i sve više traži i interesuje ga taktika u teoriji i praksi. Na kraju, to je način i mogućnost da usavršava i sebe i proverava sopstveno znanje i praktičan rad. Ako je to tako, onda se može zaključiti da časopis »Vojno delo« ipak ne posvećuje u zadovoljavajućem obimu dovoljno pažnje taktici, i to pre svega zakonitostima kao i pravcima njenog daljeg razvoja

Taktika kao grana (disciplina) vojne veštine koja se bavi teorijom i praksom borbe i boja, u našoj teoriji ratne veštine ima sve značajniju i veću ulogu. Činjenica da operatika neprekidno nameće sve veće obaveze taktici, radi dokazivanja, proveravanja i same realizacije određenih zakonitosti oružane snage. Taktika mora sve da dokaže, usvoji i proveriti, a i povratno da deluje na operatiku. U svemu tome sigurno odlučujuću ulogu imaju novo naoružanje, tehnika, razne druge inovacije i sistem automatizacije, što je sve teže pre svega praktično proveriti i doći do objektivne istine. Iz tog razloga često se dešava da se usvoje određena načela, stavovi, oblici i načini dejstva koji su samo delimično provereni, što se i te kako negativno odražava na razvoj taktike u teorijskom i praktičnom smislu. Zbog toga se postavlja pitanje — da li taktika treba više da se bavi teorijom ili praksom? Po mom mišljenju, tačno i ispravno je samo ono stanovište koje polazi od toga da se taktika mora razvijati u oba pravca podjednako, bez obzira na činjenicu što je znatno teže doći u praksi do određenih zakonitosti. Poznato je da je taktika jedina nauka koja se ne može u potpunosti proveriti ili dokazati, pa i ta činjenica nameće potrebu da se ona mora danas sve više istraživati u oba pravca.

U eri brzog uvođenja nove tehnike, savremenog naoružanja, pa i novih formacija, nije retka pojava da taktika često ne može odmah dati odgovor gde je mesto i uloga tog novog naoružanja, nove tehnike u borbi i boju. Nesumnjivo da u tom slučaju ne bi smeli i ne mogu biti opredeljujući faktori samo »gole« tehničke osobine te nove tehnike. Taktika u svim svojim dimenzijama zahteva od svakog sredstva određeno mesto u oružanoj borbi, kako bi se dobili optimalni rezultati i postigla potpuna mobilnost.

U teoriji naše ratne veštine taktika ne samo da je dobila na značaju, jer se radi o učešću naoružanog naroda u oružanoj borbi čiji su koreni ponikli još u narodnooslobodilačkom ratu, već se zahteva i traže nova rešenja u borbi i boju. S obzirom na to da je reč o taktici relativno novijeg datuma, gde još nije nađen odgovor na mnoga pitanja, bez obzira što je u poslednje vreme na tom planu učinjeno dosta u strategiji oružane borbe i drugim doktrinarnim

dokumentima i pravilima. Pošto je naša najveća riznica taktike bila i ostaje narodnooslobodilački rat pa, imajući u vidu to, nužno je za potrebe taktike više primera i pouka iz njega, kako u pozitivnom tako i u negativnom smislu. Podrazumeva se da se iskustvima iz NOR-a mora prilaziti stvaralački. O značaju primera iz NOR-a suviše je govoriti, jer oni pored stručnog značaja imaju nesumnjivo i veliku vaspitnu ulogu, ne samo za starešine u oružanim snagama nego i šire.

Taktika nije nikad bila bez improvizacije ni imuna od slučajnosti, ali isto tako te slučajnosti se moraju svoditi na minimum, jer je u današnjim uslovima borbe sve teže sagledati i pretpostaviti posledice.

Učešće svih struktura društva, zajedno sa oružanim snagama u sistemu opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, zatim neprekidna dejstva na frontu i na privremeno zaposednutoj teritoriji, traže organizaciju sadejstva između svih struktura društva i oružanih snaga u miru i ratu. Mogućnosti i oblici manevra sadejstvo i upotreba pojedinih elemenata borbenog poretka, potreba i teškoće u održavanju neprekidne veze, komandovanje, snabdevanje, itd., zahtevaju neprekidnu dogradnju, osmišljavanje i teorijsku razradu.

Napred izneti problemi taktike samo su neki od mnoštva onih koji traže neprekidnu teorijsku i praktičnu dogradnju, a pre svega zahtevaju teorijsku raspravu šireg kruga ljudi, kako onih koji rade na teorijskom oblikovanju taktike tako i onih koji ih u praksi primenjuju. No, postoje i druge oblasti o kojima se može mnogo više raspravljati. Tako, na primer, još uvek nije dovoljno sagledana nužnost saradnje trupe i škole, kao i putevi i metodi takve saradnje. Isto tako, teorijski nisu ili se nedovoljno istražuju saznanja na polju metodike, koja bi bila najprihvatljivija u realizaciji taktike u nastavnom procesu. Sve su to, na određeni način, oblasti i tematika o kojima naši vojni časopisi sigurno mogu više dati, a posebno časopis »Vojno delo«.